

II. BÖLÜM

İLAÇ ENDÜSTRİMİZİN YAPISI VE DÜNYA PİYASALARINDAKİ YERİ

Sülfamitlerin ve daha sonra da Antibiyotiklerin keşfiyle başlayan ilaç devriminden bu yana, büyük bir hızla gelişerek, yeni yeni ilaçları insanlığın hizmetine sunan İlaç Endüstrisi; daha önceleri kitleler halinde ölümlere yol açan salgın hastalıkların kontrol altına alınmasına, çocuk ölüm oranlarının azalmasına, özetle insanlarda yaşam ortalamasının yükselmesine sebep olmuştur.

İlaç alanında Dünyadaki bu gelişmelere paralel olarak, Türkiye İlaç Endüstrisi de özellikle İkinci Dünya Savaşı'ndan sonraki yıllarda kayda değer atılımlar yapmıştır. Böylece Ülkemiz artık (az da olsa) yalnız ilaç ithal eden Ülkeler arasından çıkmış, yavaş yavaş ilaç hammaddesi de üreterek, ilacı ihraç eden Ülkeler arasına karışmaya başlamıştır.

1 — İLAÇ ENDÜSTRİMİZİN SINIFLANDIRILMASI

Türkiye'de İlaç Endüstrisi, kamu ve özel sektör olarak iki grupta faaliyet göstermektedir.

a) Kamu Sektörü

Bu kesimde faaliyet gösteren kurumlar :

S.S.K. İlaç Fabrikası, Milli Savunma Bakanlığına bağlı İlaç Fabrikası, (İstanbul ve Ankara'da olmak üzere) Kızılay Plasma Fraksiyon Laboratuvarları ve Bolvadin Alkoloid Fabrikası ile Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığına bağlı Refik Saydam Hıfzıssıhha Enstitüsüdür.

b) Özel Sektör

Özel sektörde halen üretim yapan irili ufaklı 118 firma bulunmaktadır. Ancak, bunların bir çoğu kodeks preparatları üreten ufak laboratuvarlardır. Belli başlı firma adedi ise 81'dir. Bunların 74'ü yerli, 7'si ise yabancı sermayelidir. Bu yabancı sermayeli firmaların 3'ü İsviçre, 2'si Alman, 2'si ise Amerikan menşelidir.

UNCTAD'ın 1977 senesi verilerine göre (1) :

Ülkemizde faaliyet göstermekte olan yabancı firmalardan :

Sandoz, Roche, Ciba-Geigy (İSVİÇRE)

Bayer (ALMAN)

Pfizer (AMERİKAN)

Dünyanın en büyük 10 ilaç firması arasına girmektedirler.

Dünya ilaç sanayiinde adeta ipleri elinde tutan ilk 10 firmadan ülkemizde faaliyet gösteren 5 tanesinin 1977 yılı ciroları ve ihracatlarının cirolarına oranları şöyledir (1) :

UNCTAD'IN 1977 VERİLERİNE GÖRE

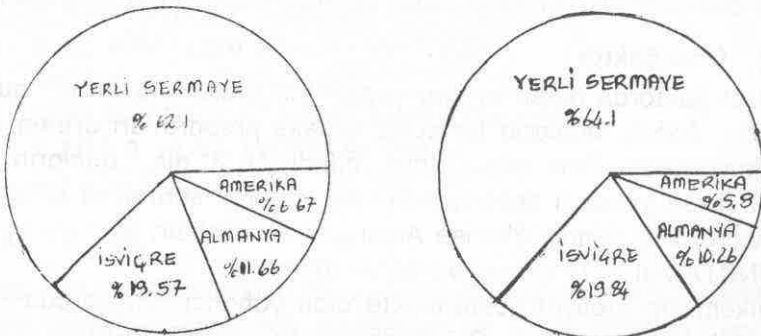
	Yıllık Ciro (Milyon Dolar)	İhracatlarının Ciroya Oranı %
Bayer (ALMAN)	1279.4	69.0
Ciba-Geigy (İSVİÇRE)	1150.0	98.0
Roche (İSVİÇRE)	1145.0	90.0
Pfizer (AMERİKAN)	1016.0	51.0
Sandoz (İSVİÇRE)	934.8	95.0

Bu firmaların dış satım oranlarında bugün için de büyük bir değişiklik olmamıştır. Bununla birlikte ciroları çok daha fazla kabarmıştır. Örneğin, Sandoz Firmasının 1981 yılındaki ciro su 2.7 milyar dolardır.

Ülkemizde faaliyet göstermekte olan yabancı sermayeli kuruluşlarla ilgili bu kısa bilgiyi aktardıktan sonra tekrar bize, içimize dönmek istiyoruz.

2 — YERLİ SERMAYENİN YABANCI SERMAYE KARŞISINDAKİ DURUMU

1982 ve 1983 yılı itibariyle, yerli ve yabancı firmaların sermaye oranlarını gösterir şema aşağıda sunulmuştur (2, 3) :

Yukarıdaki şemalardan da görüleceği üzere, 1982 yılında 74 adet yerli firma toplam satıştan % 62.1'lik payı alırken, sadece 7 yabancı firma toplam satıştan % 47.9'luk dilimi paylaşmaktadırlar.

3 — İLAÇ ENDÜSTRİSİNDE YOĞUNLAŞMA

a) 1982, 1983, 1984 ve 1985 Yıllarında İlk 30 İşletmenin Piyasa Oranlarına Göre Dağılımı (2, 3) :

Firmalardaki Sıralama	1982	1983	1984	1985	Yabancı Sermayeli Firma Adedi			
İlk 5 Firma	43.82	44.13	43.69	44.99	3	2	2	2
İlk 10 »	66.81	66.20	66.49	67.64	5	5	5	5
İlk 15 »	78.55	78.70	78.69	79.47	7	6	6	6
İlk 20 »	85.34	86.16	86.50	87.20	7	7	7	7
İlk 30 »	93.12	93.64	93.54	94.36	7	7	7	7

b) Türkiye'de En Büyük 12 Firmanın Pazar Payları (%) a) (10) :

Sıralama	Firma	1972	1974	1976	1978	1981	1982/3
1.	Turgut Hold. b)	3.22	2.72	7.96	9.65	10.74	10.07
2.	Roche	6.50	6.95	7.13	8.86	9.04	9.61
3.	Eczacıbaşı	—	7.23	8.28	7.62	10.74	9.31
4.	BIFA	8.07	10.06	8.93	8.88	8.92	7.87
5.	Deva Holding	5.15	5.07	8.81	8.31	5.10	6.76
6.	Sandoz	5.00	5.07	5.78	6.33	5.77	6.14
7.	M. Nevzat	—	—	3.46	3.80	5.03	5.01
8.	Pfizer	4.82	4.05	3.88	3.87	4.31	4.48
9.	Ciba-Geigy	2.62	2.59	2.49	2.91	4.61	4.27
10.	Hoechst	2.33	2.49	2.53	2.41	2.96	3.05
11.	Squibb	2.81	3.07	(a)	(a)	(a)	(a)
12.	About	1.73	1.63	(a)	(a)	(a)	(a)

Kaynak : IMS verilerinden hesaplanmıştır.

Not : Mart 1983'de sona eren yıl içindeki piyasa satışlarına göre sıralanmıştır.

a) Klasik 10 firma yerine 12 firmanın seçilmiş olmasının nedeni, ileride 2 firmanın birleşmesinin doğurduğu sonuçların gösterilmesi amaçlanmıştır.

b) 1972 ve 1974 yılına ait değerler yalnızca FAKO'ya ait iken, 1976 ve sonrasında ait değerler Fako, Squibb ve Abbott'a aittir.

c) Seçilmiş Bazı Ülkelerde Yabancı Katılımı ve Pazar Yoğunlukları (10) :

Ülke	Yabancı Firma Sayısı	Tepedeki 20 Firmanın Payı
Meksika	144	48
İspanya	70	—
Brezilya	65	50
Hindistan	60	60
Arjantin	50	44
Türkiye	10	83

4 — İLAÇ ENDÜSTRİMİZDE ÜRETİM

a) 1977 - 1986 Yılları Arasında, (Birim, Kutu Olarak) İlaç Üretimimizin Senelere Göre Dağılımı (4) :

Yıllar	Birim Kutu Üretim
1977	388.882.500
1978	365.208.100
1979	333.390.850
1980	370.803.030
1981	456.540.500
1982	556.970.630
1983	515.060.000
1984	475.048.875
1985	510.544.375
1986	547.865.467

b) Ülkemizde Yerli Üretilen İlaç Hammaddeleri ve Üretici Firmalar (5) :

FİRMA

ANSA Antibiyotik San.	Tetracycline and derivatives Gentamicin
ATABAY İlaç Fab. Ltd. Şti.	Acetylsalicylic Acid Ethambutol Ibuprofen Paracetamol Sulfamethoxazole Trimethoprim

BAYER Kimya	Acetylsalicylic Acid
	Acid Acetic (% 80)
	Salicylic Acid
BİRLEŞİK ALMAN İlaç Fab. T.A.Ş.	Verapamil HCl
CIBA GEIGY İlaç ve Kimya Ürünleri A.Ş.	Voltaren (Diclofenac Sodium)
DEVA İlaçları A.Ş.	Ampicillin Trihydrate Amoxicillin
ECZACIBAŞI İlaç San. ve Tic. A.Ş.	Gentamicin
ECZACIBAŞI İlaç San. ve Tic. A.Ş.	Netilmicin
FAKO İlaçları A.Ş.	Ampicillin Trihydrate Ampicillin Anhydrous Amoxicillin Trihydrate Erythromycin Ethyl Succ. Erythromycin Strearate Erythromycin Base Monohydrate Cephalexin Monohydrate Trimetoprim Cloxacillin Na Monohydrate Sulfamethoxazole Sodium Citrate Gall extract Medazepam Cefadroxil Monohydrate Ranitidine Cimetidine Cefradin
FÜRSAN	Citric Acid
GLAXO Sağlık Ürünleri	Ranitidine HCl Bethamethasone Crude Bethamethasone micronised alcohol Bethamethasone 17 Valerat micr. Bethamethasone Disodium fosfate micr. Bethamethasone Acetate Beclamethasone dipropionate

MİLEN Merkez İlaç
Endüstrisi A.Ş.

Dihydroxyaluminum Glycinate
Dihydroxyaluminum Sodium
Carbonate
Oxolamine Citrate
Mephanoaxalone
Trimethoprim
Paracetamol
Sulfamethoxazole
Hydrotalcid
Magnesium Stearate
Rifampicin
Amoxycillin Trihydrate

MUSTAFA NEVZAT İlaç San.
A.Ş.

Ampicillin Trihydrate
Ampicillin Anhydrous
Amoxycillin Trihydrate
Ampicillin Sodium

PFIZER İlaçları A.Ş.

DASC
Chlorpropamide

PROSES Kimya

Paracetamol
Acetyl Salicylic Acid
Aluminium Hydroxyde
Magnesium Stearate
DASC
DAMA
Mefanamic Acid
Trimethoprim
Sulfamethoxazole

ROCHE Müstahzarları
San. A.Ş.

D-Panthenol
Gantanol
Librium Substance
Medazepam
Syncavit Ca

SANDOZ Ürünleri Ltd. Şti.

Ergotamine Tartrate
Methylergobasine Bimaleate

T.M.O. Bolvadin
Alkaloid Fab.

Crude Morphine
Codein pure

	Codein phosphate
	Dionine
	Morphine HCl
	Morphine sulfate
YENİ İlaç	Helmitol
WYETH Laboratuvarları A.Ş.	Oxethezain
	Oxazepam
	Lorazepam
	Alumnium Hydroxide
	Aluminum Chloride

Yukarıda isimlerini ve üreticilerini zikretmiş olduğumuz İlaç Aktif Hammaddelerini, bir defa da, senelere göre (kg.) ve (milyon TL.) olarak gözden geçirelim (2) :

Yılı	Üretim Kg. (000)	Üretim (Milyon TL.)
1979	1.808	1.718
1980	1.360	2.829
1981	1.824	5.829
1982	2.166	6.585
1983	3.146	8.816

5 — İLAÇ ENDÜSTRİMİZDE İSTİHDAM

İlaç Endüstrimizdeki istihdam durumu ise, senelere göre şöyledir. (2, 3, 4) :

İLAÇ ENDÜSTRİSİNDE İSTİHDAM	1980	1982	1985	1986
Doktor	46	42	56	66
Kimya Yüksek Mühendisi	150	118	109	173
Kimyager	134	124	256	159
Eczacı	201	224	311	349
Biyolog	31	29	55	57
Mühendis (Makina, Elektrik vs.)	39	47	87	68
Ekonomist	116	101	236	163
Diğer Yüksek Tahsilli Pers.	442	579	583	584
Diğer Personel (İdari, Teknisyen, Laborant)	2324	2529	2552	2840
Usta ve İşçi	5141	4849	6198	5589
TOPLAM	8624	8642	10443	10047

Son 1986 senesini ele alacak olursak, İlaç Endüstrisinde çalışan personelin % 16.1'inin yüksek tahsilli olduğu, % 28.2'sinin İdari Personel, Laborant ve Teknisyen kadrolarında çalıştırıldığı, % 55.7'sinin ise usta veya vasıfsız işçi niteliğini taşıdığı görülecektir.

6 — İLAÇ ENDÜSTRİSİNDE YATIRIMLAR

Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı, kaliteli ilaç üretimini sağlamak amacıyla, son senelerde bir dizi önlemler almaya başlamış ve bu önlemler, firmaları daha ciddi yatırımlar yapmaya sevketmiştir. Özellikle, 1984 senesinin Kasım ayında GMP'nin (Good Manufacture Practice = İyi İmalat Uygulamaları) uygulanmasıyla birlikte teknik yatırımlarda bir hızlanma görülmüştür.

Fikir edinilmesi bakımından, sadece 24 firmanın 1985 ve 1986 yılları yatırımlarını aşağıda veriyoruz (4) :

Yatırımlar	1985 (TL.)	1986 (TL.)
İyi İmalat Uygulamaları (GMP)	1.939.650.475	3.757.611.160
İyi Laboratuvar Uygulamaları (GLP)	626.759.708	1.398.092.000
Kapasite Geliştirme (Tevsiat)	2.696.670.599	4.607.267.447
GLP + Kapasite	1.149.266.000	292.100.000
Hammadde Üretimi	1.308.891.447	487.280.514
TOPLAM	7.721.238.229	10.542.351.121

7 — TÜRKİYE'DE İLAÇ TÜKETİMİ

a) Türkiye'de Tüketici Fiyatları ile Toplam Tüketimin ve Kişi Başına Düşen Tüketimin Senelere Göre Dağılımı (2, 3, 4) :

Yıllar	Tüketici Fiyatları ile Toplam Tüketim (Milyon TL.)	Kişi Başına Tüketim	
		TL.	\$
1977	6.269	149	8.6
1978	9.228	214	8.4
1979	13.870	313	8.5
1980	32.836	726	8.9
1981	55.091	1214	10.7
1982	83.339	1811	11.0
1983	97.194	2068	9.2
1984	129.3	2993	7.6
1985	228.9	4579	8.8
1986	364.5	7011	10.0

b) 1982 Yılında Türkiye ve Bazı Ülkelerde Kişi Başına Düşen İlaç Tüketiminin Karşılaştırılması (2) :

Ülkeler	Tüketim (Mil \$)	Kişi Başına Milli Gelir \$	Kişi Başına Tüketim \$
Amerika	17.978	9.700	79
Japonya	11.550	7.330	99
Almanya	5.257	9.600	85
Fransa	4.539	8.270	85
İtalya	2.801	3.840	50
İngiltere	2.688	5.030	48
İspanya	1.495	3.520	41
Brezilya	1.264	1.570	11
Kanada	1.076	9.170	50
Arjantin	1.034	2.042	37
Hindistan	932	159	2
Meksika	777	1.290	13
Güney Kore	768	1.160	21
Belçika	853	9.040	60
İsviçre	496	12.100	78
TÜRKİYE	506	1.210	11
DÜNYA TOPLAMI	76.541	2.299	19

Yukarıda tablodan da anlaşılacağı üzere kıyaslamaya esas alınan 16 ülke arasında Türkiye kişi başına milli gelir yönünden 14'üncü sırada yer almaktadır. Yine kişi başına düşen Dünya ortalaması göz önüne alınacak olursa, fert başına düşen milli gelirimizin oldukça düşük seviyelerde kaldığı görülecektir. Buna paralel olarak, kişi başına düşen tüketim miktarı da oldukça düşük seviyelerde kalmıştır. (16 ülke arasında 14'üncü)

c) Tedavi Gruplarına Göre 1980-1981-1982 ve 1983 Yıllarına Ait İlaç Tüketimi.

ca) Tedavi Gruplarına Göre 1980-1981-1982 ve 1983 Yıllarına Ait İlaç Tüketimi (Birim Kuru olarak) (2)z

Tüketim Yoğunluk Sırası	Tedavi Grubu	1980 Birim Kutu (000)	%	1981 Birim Kutu (000)	%	1982 Birim Kutu (000)	%	1983 Birim Kutu (000)	%
1.	Antibiyotikler sülfamitler	86.385,5	23,30	101.634,0	22,26	110.663,4	19,87	107.751,1	20,92
2.	Analjezikler	53.536,0	14,44	63.358,4	13,89	72.101,9	12,95	71.831,0	13,95
3.	Vitaminler, Antianemik ler, Tonikler, iştah ağıcılar, Anabolizan- lar, Mineraller.	38.716,3	10,44	52.131,6	11,42	62.333,0	11,19	49.518,9	9,61
4.	Sindirim sistemi ilaç- ları: Antispatikler .Antispazmodik' ve An- tiemetikler vs.	30.175,6	8,14	36.744,7	8,09	46.750,9	8,39	40.402,1	7,84
5.	Soğuk algınlığı ve öksürük ilaçları	32.000,4	8,63	32.139,2	7,04	42.399,0	7,61	39.569,7	7,68
6.	Hormonlar ve Vagi- nal ilaçlar	15.421,1	4,16	29.962,7	6,56	33.183,1	5,96	30.112,5	5,85
7.	Dermatolojik ilaç- lar	16.969,5	4,58	20.774,3	4,55	29.253,7	5,25	24.057,3	5,25

Tüketim Yoğunluk Sınıfı	Tedavi Grubu	1980 Birim Kutu (000)	%	1981 Birim Kutu (000)	%	1982 Birim Kutu (000)	%	1983 Birim Kutu (000)	%
8.	Antidromatizmal, Miyorelaksan ilaçlar	12.482,1	3,37	16.091,5	3,52	22.020,7	3,95	22.896,2	4,45
9.	Trankilizanlar,Uyku ilaçları ve diğer Sinir Sistemi İlaç- ları.	14.690,8	3,96	19.313,0	4,23	25.681,3	4,61	21.543,5	4,18
10.	Barsak antiseptik- leri, Antiparazitler, Lektatifler.	16.699,5	4,50	17.591,9	3,85	23.937,2	4,30	20.574,6	3,99
11.	Kulak,Burun ve Göz ilaçları.	12.123,8	3,27	15.928,9	3,49	22.836,0	4,10	20.448,0	3,97
12.	Kalp ve Damar ilaç- ları.	9.393,2	2,53	13.491,4	2,96	19.056,5	3,42	16.105,6	3,13
13.	Antihistaminikler	4.775,7	1,29	6.645,6	1,46	8.303,9	1,49	6.866,4	1,33
14.	Astım ilaçları	4.837,4	1,30	5.533,3	1,21	6.103,9	1,10	6.298,2	1,22
15.	Tansiyon düşürücü- ler ve Diüretikler	3.241,6	0,87	4.848,9	1,07	7.223,7	1,30	6.192,3	1,20
16.	Parenteral gözetil- er.	2.490,4	0,64	1.190,1	0,92	5.335,6	0,96	5.177,3	1,00
17.	Üriner sistem ilaç- ları.	995,3	0,27	1.857,5	0,41	2.312,2	0,42	2.453,7	0,48

Tüketim Yoğunluk Sırası	Tedavi Grubu	1980 Birim Kutu (000)	%	1981 Birim Kutu (000)	%	1982 Birim Kutu (000)	%	1983 Birim Kutu (000)	%
18.	Karaciğer ve Safra yolları ilaçları	706,8	0,19	1.531,2	0,34	2.143,1	0,38	1.629,6	0,32
19.	Röntgen kontrast maddeleri.	585,2	0,16	1.095,1	0,23	1.626,3	0,29	1.416,8	0,28
20.	Antiepileptikler	1.000,5	0,27	1.015,5	0,22	1.562,8	0,28	1.409,1	0,27
21.	Antidiyabetikler	618,8	0,17	803,2	0,18	1.250,9	0,22	1.215,3	0,24
22.	Tüberküloz ilaçları	597,1	0,16	996,9	0,22	1.442,8	0,26	1.079,5	0,21
23.	Kanla ilgili ilaçlar (Antikoagülanlar, Kan kesiciler)	803,3	0,22	913,5	0,20	1.302,6	0,23	928,0	0,18
24.	Anestezipler	648,2	0,17	918,4	0,20	1.223,9	0,22	821,6	0,16
25.	Antiparkinson ilaçları.	325,1	0,09	580,3	0,13	865,1	0,16	586,4	0,11
26.	Kanser ilaçları	130,7	0,04	164,1	0,04	265,7	0,05	309,7	0,06
27.	Diğerleri	10.453,5	2,82	6.115,8	1,34	5.790,0	1,04	10.865,6	2,11
	TOPLAM	370.803,0		456.540,3		556.970,6		515.060,0	

cb) Tedavi Gruplarına Göre 1980-1981-1982 ve 1983 Yıllarına Ait İlaç Tüketimi (Üretici Fiyatları İle)(2)

Tüketim Yolu Sırası	Tedavi Grubu	1980 TL.(000)	%	1981 TL.(000)	%	1982 TL.(000)	%	1983 TL.(000)	%
1.	Antibiyotikler sülfamitler	6.344.445,9	28,04	10.939.995,3	26,31	15.826.213,6	25,26	19.268.960,0	26,37
2.	Sindirim Sistemi İlaçları; Antisittler, Antispazmodik ve Antiemetikler.	1.971.424,0	8,81	3.570.054,4	8,58	5.750.719,7	9,18	6.388.672,5	8,74
3.	Vitaminler, Anti-anemikler, Tonikler, İştah açıcılar, Anabolizanlar, Mineraller.	2.308.399,6	10,20	4.659.261,5	11,18	6.521.195,6	10,41	6.160.267,5	8,43
4.	Hormonlar ve Vajinöl ilaçlar.	1.057.013,2	4,67	3.143.466,3	7,56	4.933.220,1	7,87	5.481.567,5	7,50
5.	Analjezikler	1.685.063,9	7,44	2.980.227,9	7,17	3.664.714,5	8,85	4.954.830,0	6,78
6.	Antiromatizmal Microeleksen ilaçlar.	1.037.008,7	4,58	2.018.396,9	4,85	3.180.049,7	5,07	4.371.368,7	5,98
7.	Soğuk algınlığı ve Öksürük ilaçları.	1.512.370,6	6,68	2.119.679,9	5,10	3.125.501,0	4,99	3.767.738,7	5,16

Tüketim Yoğunluk Sırası	Tedavi Grubu	1980 TL.(000)	%	1981 TL.(000)	%	1982 TL.(000)	%	1983 TL.(000)	%
8.	Dermatolojik ilaçlar.	1.030.884,4	4,55	1.893.710,0	4,55	3.025.961,0	4,83	3.435.931,2	4,70
9.	Kalp ve Damar Hastalıkları ilaçları	829.147,8	3,66	1.816.187,1	4,37	3.253.057,2	5,19	3.236.790,0	4,43
10.	Trenkilizanlar, Uyku ilaçları ve diğer Sinir Sistemi ilaçları.	691.353,0	3,06	1.500.444,4	3,61	2.572.751,3	4,11	2.993.322,5	4,10
11.	Barsak Antiseptikleri Antiparesitler, Laksatifler.	831.043,2	3,67	1.175.090,6	2,83	1.749.004,1	2,79	1.749.848,7	2,39
12.	Parenteral gözeltiller.	289.438,5	1,27	785.007,6	1,89	1.094.539,5	1,75	1.328.486,2	1,82
13.	Kulak, Burun ve Göz ilaçları	338.917,8	1,50	657.685,6	1,58	1.087.203,2	1,73	1.176.327,5	1,61
14.	Antihistaminikler	362.787,6	1,60	689.729,3	1,66	1.029.868,3	1,64	1.117.080,0	1,53
15.	Tamamıyon düştürücüler ve Diüretikler	246.748,6	1,09	537.130,1	1,29	997.818,2	1,59	1.075.235,0	1,47
16.	Astım ilaçları	276.894,8	1,22	483.342,6	1,16	650.942,2	1,04	859.646,2	1,18

Tüketim Yoğunluk Sırası	Tedavi Grubu	1980 TL.(000)	%	1981 TL.(000)	%	1982 TL.(000)	%	1983 TL.(000)	%
17.	Üriner Sistem ilaçları	168.749,1	0,74	421.525,0	1,01	638.989,7	1,02	797.481,2	1,09
18.	Antidiabetikler	124.062,9	0,55	277.821,1	0,67	383.199,8	0,61	501.767,5	0,69
19.	Anti epileptikler	118.807,0	0,53	170.030,9	0,41	343.994,8	0,55	430.290,0	0,59
20.	Tüberküloz ilaçları	76.869,0	0,34	215.426,9	0,52	358.527,3	0,57	331.051,2	0,45
21.	Kanser ilaçları	73.110,7	0,32	129.420,2	0,31	259.721,1	0,41	322.368,7	0,44
22.	Röntgen Kontras Mad.	63.142,3	0,27	163.712,9	0,39	289.116,1	0,46	315.327,5	0,43
23.	Antiparkinson ilaç- ları.	68.863,6	0,30	139.035,0	0,33	275.632,4	0,44	196.752,5	0,41
24.	Karaciğer ve Safra yolları ilaçları	51.916,8	0,23	173.980,3	0,42	305.389,8	0,49	259.392,5	0,35
25.	Kanla ilgili ilaçlar (Antikoagulantlar, kan kesiciler)	74.231,0	0,32	135.980,0	0,33	234.517,4	0,37	223.645,0	0,31
26.	Anestezikler	69.542,2	0,30	162.409,0	0,39	210.397,4	0,34	213.932,5	0,29
27.	Diğerleri	926.799,8	4,10	629.674,2	1,51	898.637,0	1,43	2.020.345,2	2,76
	TOTLAM	22.623.036,0		41.578.433,0		62.660.882,0		73.078.436,0	

cc) Tedavi Gruplarına Göre 1985 Yılına Ait İlaç Tüketimi (Kutu Olarak) (6,7)

Tüketim Yoğunluğu Sırası	Tedavi Grupları	Kullanılan İlaç Miktarı (Kutu olarak)	İlaç Kullanma Yoğunluğu (%)
1.	Antibiyotikler	54.883.400	22.57
2.	Ağrı Kesiciler ve ateş düşürücüler	35.420.800	14.56
3.	Vitamin ve iştah açıcılar	25.395.100	10.44
4.	Sindirim Sistemi ilaçları	18.103.900	7.44
5.	Soğuk algınlığı ve öksürük ilaçları	16.773.600	6.90
6.	Hormonal ve vaginal ilaçlar	13.634.500	5.61
7.	Deri hastalıkları ilaçları	12.323.000	5.07
8.	Romatizma ilaçları	10.116.900	4.16
9.	Barsak hastalıkları ilaçları	9.925.600	4.08
10.	Kulak, burun, göz ilaçları	8.398.800	3.45
11.	Kalp ve damar hast. ilaçları	7.953.600	3.27
12.	Uyku ilaçları ve rahatlatıcılar	5.972.900	2.45

Tüketim Yoğunluğu Sırası	Tedavi Grupları	Kullanılan ilaç Miktarı (Kutu olarak)	İlaç Kullanma Yoğunluğu (%)
13.	Serumlar	5.375.000	2.21
14.	Astım ilaçları	3.280.500	1.35
15.	Allerji ilaçları	3.199.600	1.32
16.	Tansiyon ilaçları	3.093.100	1.27
17.	Tüberküloz ilaçları	1.625.800	0.67
18.	İdrar yolları hast. ilaçları	1.285.800	0.53
19.	Şeker hastalığı ilaçları	669.000	0.27
20.	Anestezi ilaçları	634.500	9.26
21.	Röntgen kontrast maddeleri	619.600	0.25
22.	Sıra ilaçları	555.700	0.23
23.	Karaciğer ve safra yolları ilaçları	458.100	0.19
24.	Kanla ilgili ilaçlar	366.300	0.15

Tüketim Yoğunluğu Sırası	Tedavi Grupları	Kullanılan İlaç Miktarı (Kutu olarak)	İlaç Kullanma Yoğunluğu (%)
25.	Parkinson ilaçları	214.800	0.08
26.	Diğer ilaçlar	2.933.100	1.22
	TOPLAM	243.213.000	100.00

8- İLAC ENDÜSTRİMİZ VE DİS TİCARET

a) Hammadde İhracatı ve İthalatımız (4)

Yıllar	Hammadde İhracatı \$	Hammadde İthalatı \$
1977	1.264.501	74.700.000
1978	1.176.471	80.000.000
1979	760.043	70.000.000
1980	2.117.705	90.700.000
1981	3.194.832	111.900.000
1982	4.525.794	92.486.399
1983	5.311.136	102.600.000
1984	8.196.889	120.941.518
1985	10.412.722	136.672.992
1986	15.829.530	170.816.439

b) Mamul İlaç İhracat ve İthalatımız (4)

Yıllar	Mamul İlaç İhracatı \$	Mamul İlaç İthalatı \$
1977	1.815.545	3.190.255
1978	1.074.510	3.921.588
1979	1.411.509	1.927.253
1980	1.982.270	1.846.836
1981	3.684.234	1.548.741
1982	11.410.218	1.688.234
1983	7.539.638	5.125.000
1984	1.399.274	2.743.813
1985	2.765.385	12.422.247
1986	4.281.060	16.364.037

c) Antibiyotik İthalat ve İhracatımızın Dünya Pazarları İle Karşılaştırılması. (8,9):

ca) Antibiyotiklerin Dünya İthalatı

SITC: 541.3

Birim: 1.000 DL.

BTN : 29.44

Ülkeler	1979	1980	1981	1982
Japonya	263.416	306.375	313.525	344.935
Fransa	190.042	210.627	219.053	207.341
A.B.D.	113.334	124.593	187.422	167.098
B.Almanya	140.699	165.287	184.047	164.390
İtalya	118.752	149.627	171.357	153.279
İngiltere	57.930	53.146	80.112	81.213
İspanya	62.606	57.750	55.907	62.762
İsviçre	34.694	59.556	69.289	59.661
Belçika-Lux	59.012	75.111	61.390	52.920
Endonezya	54.160	35.960	41.274	46.831
Hindistan	6.923	12.963	36.889	39.294
İran	16.031	20.114	18.708	17.835
Pakistan	13.218	17.778	23.325	24.585
Mısır	3.388	7.310	12.359	13.766
Finlandiya	7.371	10.009	6.554	8.601
Fas	7.832	7.494	6.267	8.082
Bengladeş	1.880	4.597	4.494	7.350
Cezayir	2.210	5.143	5.930	5.635
İsrail	6.316	5.603	6.164	4.000
Suriye	5.274	4.470	4.413	3.527
TÜRKİYE	18.381	29.213	28.603	26.627

cb) Antibiyotiklerin Dünya İhracatı

SITC: 541.3

Birim: 1.000 DL.

BTN : 29.44

Ülkeler	1979	1980	1981	1982
İtalya	261.960	294.515	283.075	268.542
İngiltere	159.777	187.245	182.131	211.187
A.B.D.	113.302	110.596	143.029	151.994
Fransa	56.099	61.058	92.931	102.726
B.Almanya	57.074	90.446	87.608	89.035
Japonya	54.792	64.081	72.282	75.633
Hollanda	66.206	70.134	70.206	60.801
İspanya	46.721	71.377	74.404	59.402
İsviçre	51.659	64.833	63.559	47.789
Danimarka	31.824	37.297	40.877	34.285
Portekiz	12.039	13.173	12.265	15.261
Yugoslavya	9.869	8.724	10.942	9.971
Fillandiya	10.117	11.809	5.510	3.730
TÜRKİYE	1.458	1.475	2.236	2.357

SITC: Müstahzar İlaçlar ve Aktif Maddelerin Uluslararası Ticaret Sınıflandırması.

BTN : Brüksel Tarife Nomenklatörü.